

Mravní skelet medicíny

Každodenní lékařská praxe je pestrým kaleidoskopem nejrůznějších životních příběhů nám svěřujících se pacientů. A každý životní příběh nese v sobě etický obsah.

Etická problematika prostupuje celou lékařskou profesí. Jakým způsobem na ni lékař reaguje, záleží především na jeho osobním hodnotovém žebříčku, na odborných zkušenostech a na osobní citlivosti.

Co může být pro některé lékaře pouhou otázkou dodržování základních pravidel, může být pro jiného etickým problémem s obtížným rozhodováním, ba dokonce někteří lékaři tutéž klinickou situaci vnímají jako neřešitelné dilema.

Vidíme, že je důležité, aby lékař věděl, o jaké paradigma se může opřít, když volí určitý postup v klinické situaci nemocného. Musí být také schopný sebereflexe i v oblasti vlastní motivace, která ho vedla k výběru zvoleného postupu.

Lékařská etika je tedy také odpovědí nejen na klinický obraz nemocného, ale také na stav světa a lékařství.

Politika, jak píše dr. Šavlík ve Zdravotnických novinách 15. 2. 2005, sleduje především pragmatické cíle a skupinové zájmy, přičemž etický imperativ je prezentován pouze formálně tak, aby nebyl v přímém rozporu s obecnými mravy, které jsou předepisovány a vyžadovány od zbytku společnosti (tzv. „dvojí morálka“).

Lékařská etika nejenže musí pohotově reagovat na zdravotní stav nemocného a všechny související problémy, ale měla by také velkodušně na odborné úrovni garantovat vztah lékaře a nemocného, který je absolutní šancí pro vyjádření možnosti, že vztah lékaře k nemocnému je vztahem a darem. A to darem, který viditelně tiší fyzická i psychická zranění nemocného.

Lékařská etika je podporovatelkou konkrétního dobra, které přináší ošetřující lékař nemocnému.

Ale lékařská etika má také poznávací horizont, který nám umožňuje vidět, že je to funkční systém garantující rozvíjející se aktivitu lékařské vědy před vlastním existenčním ohrožením.

Velkou hrozbou pro přežití lidského rodu se stáváme my sami, protože kvůli novým technologiím i aktivním ovzduším pro uzákonění eutanazie můžeme zničit jak člověka, tak i výrazně poškodit planetu Zemi.

Je řada situací, kdy nedosáhneme etické jistoty, ale můžeme usilovat o to, abychom byli morálně uvědomělejší. Etika obecně je aktuálním tématem současného morálně filozofického diskurzu.

Lékařská etika se prosazuje z pozice respektu k lidskému životu, pokory před velikostí lidského údělu, soucítění s některými nelehkými fázemi lidského života a poukazuje na sebezničující tendence v některých jeho fázích.

Lékařská etika je tedy informačním zdrojem a především mravním skeletem medicíny, protože jejím úkolem není nic menšího než přispívat k udržování důstojnosti lidského života a k záchraně života vůbec.

Nelze tedy pochybovat o tom, že lékařská etika je biofilní disciplínou životu přející, život ochraňující a respektující.

Lékařská etika musí mít také odvahu nejen prostřednictvím médií, společnosti a kultury vůbec, ale především skrze nás, kteří jsme poskytovateli zdravotní péče, sdělovat nejen slovy, ale především činy v naší lékařské a ošetrovatelské praxi, že existují platná a oprávněná morální pravidla a zásady, které jsou funkční nejenom v bezprostředním výkonu našich pomáhajících profesí, ale také v ohledu sociálním i občanském.

Lékařská etika je praktickou realizací respektu k nejvyšší hodnotě lidského života a výraznou a nezastupitelnou složkou duchovní kultury lidské společnosti.

Josef Kořenek